

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/59/2019
Identifikačné číslo spisu: 1016200617
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1016200617.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej v právnej veci žalobcu: Ing. J. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. Č.. XXX/XX, W., zastúpený: JUDr. Marián Ďurina, advokát so sídlom Sibírska č. 4, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzovova č. 8, Bratislava o správnej žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.: SELUZ-4-9-2/2016-OdSP zo dňa 22.03.2016, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14.11.2017, č.k. 5S 68/2016-104, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Žalovanému náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (ďalej aj „VÚSZ“) ako správny orgán prvého stupňa podľa § 30 ods. 1 písm. i/ zákona č. 71/1967 Zb. rozhodnutím číslo VÚSZ-65210023586901 zo dňa 14.01.2016 zastavil konanie o žiadosti žalobcu, doručenej mu 14.10.2015, ktorým žalobca žiadal o prehodnotenie nároku na výsluhový príspevok a zhodnotenie doby štúdia na vojenskom gymnáziu v I. kategórii funkcií. VÚSZ dôvodil tým, že v tej istej veci sa už právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil.

2. Žalovaný rozhodnutím č.: SELUZ-4-9-2/2016-OdSP zo dňa 22.03.2016 odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové správne rozhodnutie potvrdil. Mal za preukázané, že služobný pomer žalobcu trval od 29.08.1978 do 18.04.1996, prepustený bol podľa § 26 ods. 2 písm. c/ zákona č. 76/1959 Zb. a keďže služobný pomer vojaka z povolania vykonával viac ako 10 ale menej ako 20 rokov, bol mu podľa § 33 ods. 1 písm. b/ zákona č. 76/1959 Zb. právoplatným rozhodnutím VÚSZ č. 65210023586901-VÚSZ/DO 1 z 24.04.1996 priznaný výsluhový príspevok na dobu od 19.04.1996 do 18.04.1998. Požiadavku žalobcu na zhodnotenie doby štúdia v 1. až 4.ročníku vojenského gymnázia ako doby vojenskej činnnej služby nepovažoval za opodstatnenú z dôvodu, že hoci podľa Branného zákona žiakom gymnázií vznikla

branná povinnosť v roku, v ktorom dovŕšili 17 rokov veku, povolani na výkon vojenskej služby neboli a základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na štúdium na vojenskej vysokej škole v 1. a 2. ročníku tohto štúdia.

3. Krajský súd dospel k záveru o nedôvodnosti správnej žaloby. V bode 64. rozsudku poukázal na to, že podľa Výkazu dôb, ktorý žalobca vlastnoručne podpísal, bola preukázaná doba služobného pomeru v rozsahu 17 rokov, 7 mesiacov a 20 dní v období od 29.08.1978 do 18.04.1996.

4. (V bode 83. rozsudku) krajský súd dospel k záveru, že prvostupňový správny orgán konanie zastavil v súlade s § 30 ods. 1 písm. i/ zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, „lebo v tejto veci už bolo právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa podstatne nezmenil. Tak ako bolo uvedené, o žiadosti žalobcu o priznanie výsluhového dôchodku bolo právoplatne rozhodnuté, a ako vyplýva z administratívnych spisov, žalobcovi pre nárok na výsluhový dôchodok bola zhodnotená doba služobného pomeru od 29.08.1978 do 18.04.1996, kedy bol žalobca prepustený zo služobného pomeru profesionálneho vojaka. Obdobie, kedy žalobca študoval na vojenskom gymnáziu, preto podľa názoru krajského súdu nie je možné započítať do doby trvania služobného pomeru v ozbrojených silách, nakoľko to nepripúšťa ustanovenie § 58 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z.

5. Námiety žalobcu, že v priebehu sporného štúdia vykonával prácu ako maloleté dieťa, krajský súd v bode 84. rozsudku nepovažoval za súvisiace s nárokom žalobcu na výsluhový dôchodok.

6. Z uvedených dôvodov krajský súd správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

7. Rozsudok krajského súdu žalobca napadol včas podanou kasačnou sťažnosťou podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, teda z dôvodu, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Z obsahu rozsiahleho textu kasačnej sťažnosti vyplýva námietka, že doba štúdia na vojenskom gymnáziu od 29.08.1974 do 28.08.1978 v rozsahu 1461 dní sa mu musí hodnotiť podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. v I. kategórii funkcií rovnako ako jeho rovesníkom z radov banických učňov alebo učňov - fúkačov skla, teda ako dobu prípravy na povolanie - výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách. V tejto súvislosti tvrdil, že ministerstvo obrany nevedelo rezortný zoznam zamestnaní zaradených do I. alebo II. pracovnej kategórie v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. Poukazoval na to, že na vojenskom gymnáziu, teda na vojenskej škole podstúpil vojenský výcvik aj so zbraňou a vykonával celodenné, nočné služby, výcvik v poľných podmienkach, dozornú službu, keď k zákazu vojenského výcviku došlo až prijatím Listiny základných práv a slobôd v roku 1991. Výkaz doby síce žalobca pri prepustení zo služobného pomeru skutočne podpísal, ale obdobie štvorročného vojenského stredoškolského štúdia tam bolo označené bez I. kategórie funkcií, čo však nemôže znamenať, že by sa štúdium na vojenskom gymnáziu malo automaticky hodnotiť v III. pracovnej kategórii. Pokiaľ bola doba jeho štúdia hodnotená podľa prílohy č. 3 Smernice NGŠ ČSĽA z roku 1985, namietol, že je neakceptovateľné, aby sa nároky žalobcu (štúdium v rokoch 1974 až 1978), ktoré vznikli podľa predchádzajúcej právnej úpravy, retroaktívne hodnotili podľa novej právnej úprav. Žiadal, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a aby žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi náhradu trov kasačného konania ako aj konania pred krajským súdom.

8. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti túto považoval za nedôvodnú a navrhol, aby ju kasačný súd zamietol.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu (sťažovateľa) nie je dôvodná.

10. Krajský súd podľa názoru kasačného súdu správne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho správne právne závery .

11. Kasačný súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9So/1/2018 zo

dňa 24.07.2019, v ktorom sa vysporiadal s otázkou možnosti zaradenia doby štúdia na vojenskom gymnáziu do doby služby vojaka z povolania takto:

„Navrhovateľ sa domáhal, aby doba jeho štúdia na vojenskom gymnáziu bola hodnotená ako doba I. kategórie funkcií, resp. ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie.

Odvolač súd mal preukázať, že navrhovateľ bol od 01.09.1969 do 10.06.1973 žiakom Vojenského gymnázia SNP

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom poistení, účinného do 31.12.1975, zamestnania sa pre účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií:

1. do I. pracovnej kategórie patria:

- a) zamestnania v baníctve pod zemou v hlbinných baniach,
- b) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadlách za letu,
- c) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- d) zamestnania kesonárov a potápačov,
- e) zamestnania pri konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín,
- f) zamestnania v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skryvke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie a na rádioaktívne suroviny;

2. do II. pracovnej kategórie patria ostatné zamestnania, v ktorých sa vykonávajú práce za zvlášť obťažných pracovných podmienok;

3. do III. pracovnej kategórie patria všetky ostatné zamestnania.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 101/1964 Zb. ako doby zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítavajú aj náhradné doby (§ 7 ods. 1), ak bolo zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie prerušené len týmito dobami. Výkonávacie predpisy ustanovujú, ktoré doby odbojovej činnosti a fašistickej perzekúcie a v akom rozsahu sa započítavajú ako doby zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 101/1964 Zb. ustanovuje, ktoré druhy prác odôvodňujú, aby zamestnanie bolo zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie a ako sa zaradenie vykonáva.

Podľa § 2 ods. 1 vyhl. č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 101/1964 Zb., doba učebného pomeru učňa vychovávaného pre zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie sa posudzuje ako doba zamestnania tejto pracovnej kategórie, ak sa v rámci učebného plánu pravidelne vykonáva odborný výcvik učňa na pracoviskách alebo v prevádzkach, kde sa vykonáva zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie.

Do I. a II. pracovnej kategórie sa podľa § 5 zákona č. 101/1964 Zb. v spojení s vyhláškou č. 107/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 101/1964 Zb. zaraďujú len zamestnania uvedené v rezortných zoznamoch, ktoré vydávali ústredné orgány, v odboroch pôsobnosti ktorých sa vykonávajú práce uvedené v Prílohe tejto vyhlášky. Štúdium na vojenskom gymnáziu nespĺňa charakteristiky prác, zaraďovaných do I. a II. pracovnej kategórie podľa § 5 zákona č. 101/1964 Zb. Požiadavka navrhovateľa na hodnotenie doby jeho štúdia na vojenskom gymnáziu už od prvého ročníka v I. alebo II. pracovnej kategórii preto nie je dôvodná.“

„Podľa § 96 ods. 1 zákona č. 101/1964 Zb. služba vojakov z povolania vykonávaná po 31.12.1964 sa zaraďuje pre účely dôchodkového zabezpečenia do I. alebo II. kategórie podľa druhov vykonávaných funkcií.

Podľa § 96 ods. 3 zákona č. 101/1964 Zb. ministri národnej obrany a vnútra ustanovia, ktoré druhy služieb sa hodnotia ako doby zamestnania III. pracovnej kategórie.

Podľa § 130 ods. 3 veta za bodkočiarku zákona č. 100/1988 Zb. služba vykonávaná od 01.01.1965 do 31.12.1999 sa zaraďuje do I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa Prílohy č. 3 ods. 1 Nariadenia náčelníka generálneho štábu Československej ľudovej armády číslo 11 z 02.08.1985 (ďalej len „nariadenie“) s názvom „Zásady pre vykazovanie základnej (náhradnej) služby poslucháčov (žiakov) vojenských škôl z radov občianskej mládeže“, poslucháči (žiaci) vojenských škôl do dovŕšenia veku 17 rokov boli vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítava do nástupu vojenskej činnnej služby ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky [§ 10 ods. 1 písm. d/ zákona č. 121/1975 Zb.], t.j. v III. pracovnej kategórii.

Podľa Prílohy č. 3, časti „Štúdium v rokoch 1973-1978“ na vojenských odborných školách (por. č. 20) základnú službu žiaci konali po celú dobu štúdia, vo vojenských stredných odborných školách (por. č. 22) v 3. a 4. ročníku; žiaci vojenského gymnázia základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na vysokú vojenskú školu (por. č. 23).

Keďže navrhovateľ nebol žiakom vojenskej strednej odbornej školy, ale žiakom vojenského gymnázia, jeho požiadavku, aby mu štúdium na tejto škole bolo hodnotené rovnako ako štúdium na strednej odbornej vojenskej škole, odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú.

12. Z uvedeného právneho názoru vychádzal kasačný súd aj v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu, pričom na základe Prílohy č. 3 ods. 1 Nariadenia na ministerstvo obrany mal za preukázané, že nie je právny dôvod na hodnotenie doby štúdia na vojenskom gymnáziu inak ako v III. pracovnej kategórii a že túto dobu štúdia nie je možné považovať ani za dobu vojenskej činnnej služby podľa § 20 ods. 2 zákona č. 92/1949 Zb. Branný zákon. Z toho dôvodu nepovažoval za dôvodnú sťažnostnú námietku, že by sa štúdium na vojenskom gymnáziu malo hodnotiť v I. alebo II. kategórii funkcií.

13. Námietku sťažovateľa, že je neakceptovateľné, aby sa jeho nároky (štúdium v rokoch 1974 až 1978), ktoré vznikli podľa predchádzajúcej právnej úpravy, retroaktívne hodnotili podľa novej právnej úpravy - Smernice z roku 1985, kasačný súd nepovažoval za dôvodnú. Zo Smernice NNGŠ 11/1985 „pre spracovanie výkazov dôb a kategórií funkcií (pracovných kategórií) rozhodných pre realizáciu kádrových opatrení, zabezpečenia peňažnými dávkami podľa zákona o niektorých služobných pomeroch vojakov a pre sociálne zabezpečenie“ totiž vyplýva, že sa ňou uložilo vykazovanie dôb v súlade so (všetkými) smernicami náčelníka kádrovej správy ministerstva národnej obrany. Priamo z namietanej prílohy č. 3, nazvanej „Zásady pro vykazování doby základní (náhradní) služby posluchačů (žáků) vojenských škol z řad občanské mládeže“ vyplýva, že hodnotenie dôb štúdia sa vykazovalo v súlade s konkrétnymi normami, pričom v prípade štúdia na vojenských gymnáziách v rokoch 1973 až 1978, uvedeného pod poradovým číslom 23, sa postupovalo podľa čl. 17 predpisu MNO-17-5 (1973) v zmysle ktorého študenti konali základnú službu až odo dňa nástupu k štúdiu na vysokú vojenskú školu v 1. a 2. ročníku a táto sa započítavala odo dňa nástupu na štúdium na vysokej vojenskej službe.

14. Keďže vo veci nároku na výsluhový príspevok bolo právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa podstatne nezmenil, krajský súd dospel k správne právnemu názoru, že žalovaný v súlade so zákonom zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie VÚSZ, ktorým bolo konanie o žiadosti zo dňa 14.10.2015 zastavené podľa § 30 ods. 1 písm. i/ zákona č. 71/1967 Zb.

15. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

16. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 a 4 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a nezistil dôvod na priznanie takej náhrady žalovanému.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.